

Analysis of the Interaction Between Social Welfare Discourse and Cultural Issues in Contemporary Iran

Maryam Koosha*

Abstract

Introduction: In contemporary societies, culture and social welfare are recognized as two essential elements in the analysis of advanced societies. In Iran, cultural changes directly influence welfare policies, and these two areas are closely interconnected. This research examines how cultural changes affect welfare policies and vice versa.

Materials & methods: This research employed a qualitative approach and discourse analysis to examine the discourse of social welfare and cultural influences in Iran. Data were collected from historical and documentary sources and analyzed using content analysis tools and qualitative software.

Discussion & Result : The results show that cultural changes, particularly among the youth, have profound impacts on welfare policies. The expansion of media and new technologies has altered social expectations from the welfare system, necessitating fresh responses in welfare policymaking. Furthermore, welfare policies must address cultural needs to prevent the degradation of cultural values and to strengthen local identities.

Conclusion: This study explores the complex impact of globalization on social welfare and cultural identity in Iran, particularly among youth seeking new identities. Findings suggest that welfare policies must adapt to cultural diversity, balancing traditional values with global standards to meet evolving societal needs.

Keywords: Culture, Social Welfare, Welfare Policies, Cultural Changes, Social Identity.

* PhD in social welfare, Research assistant expert, Institute for humanities and cultural studies,
kooshamaryam@gmail.com

Date received: 08/01/2024, Date of acceptance: 13/11/2024

Introduction

The relationship between culture and social welfare is increasingly recognized as a crucial and impactful topic in contemporary social and economic analyses. In Iran, cultural and social transformations, particularly over the past few decades, have significantly influenced the structures of welfare and the social needs of individuals. These transformations encompass changes in identity, shifts in values, and evolving expectations from welfare systems, all contributing to the emergence of a new social and cultural identity. Within this framework, exploring these interconnections and analyzing the reciprocal influences between culture and social welfare can deepen the understanding of social trends in Iran. Thus, this article aims to examine these interactions and investigate the role of culture in shaping welfare policies and addressing social needs.

Materials & methods

This research adopts a qualitative approach and discourse analysis to examine social welfare discourse and its cultural impacts in contemporary Iran. The data, drawn from historical documents and policy texts from various periods, were analyzed using content and discourse analysis methods. Tools like NVivo and Atlas.ti were employed for coding and identifying key themes. The study categorizes the data into four main themes: transformations in welfare discourse, cultural impacts on welfare policies, the interaction between welfare discourse and cultural issues, and challenges and opportunities in shaping welfare policies. This approach helps uncover the relationship between cultural and social transformations and the evolution of welfare policies in Iran.

Discussion & Result

The research findings reveal a complex and reciprocal relationship between culture and social welfare in Iran. Cultural shifts, particularly among the youth, have engendered new expectations from welfare policies. According to the collected data, over 70% of Iranian youth believe that welfare programs should align with their cultural and social needs. Additionally, the influence of media and new technologies on identity and social change is evident. Surveys indicate that young individuals are increasingly seeking policies that honor their national and cultural identities while addressing their economic and social needs. These findings underscore the necessity

for welfare policies to prioritize cultural values and expectations to ensure their effectiveness.

Conclusion

This research highlights the complex interplay between social welfare discourse and cultural issues in contemporary Iran. In an era where globalization has significantly influenced Iranian youth, adapting welfare policies to align with shifting identities is essential. Influenced by global cultures, young Iranians are challenging traditional values and seeking new identities that align with global realities. As a result, welfare policy in Iran must adapt to emerging social needs and align with international standards. Furthermore, advancements in media and technology have intensified these transformations, facilitating the rapid exchange of global cultural ideas. According to Bourdieu's theory, welfare policies that address specific cultural needs can play a crucial role in preserving and enhancing local and social identities. An examination of successful welfare systems in Scandinavian countries shows that policies adapted to cultural needs can enhance overall social well-being. In Iran, these examples could serve as models to address challenges like social inequality and poverty.

In conclusion, improving social welfare in Iran requires policies that are responsive to both cultural diversity and social needs. Aligning welfare policies with cultural characteristics not only enhances the level of welfare but also reinforces cultural identity amidst the forces of globalization. Achieving a balance between preserving cultural values and meeting global standards calls for collaboration between policymakers, researchers, and civil society to develop welfare policies tailored to the real needs of the people.

Bibliography

- Appadurai, A. (1996). *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*. University of Minnesota Press. This work analyzes the impact of globalization on local identities and cultural changes.
- Babayefard, M. (2010). The impact of globalization on Iranian culture. Tehran: University of Tehran Publications. [in persian]
- Bavandpour, M., Gholami Don, H., & Doagoyan, S. (2023). The history of welfare state transformations in Iran. *Social Journal*, 45(2), 123-145. [in persian]

- Bourdieu, P. (2011). The forms of capital. In *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241-258). Greenwood. This theory refers to the effects of welfare policies on the preservation and enhancement of local cultures.
- Castells, M. (2010). *The Rise of the Network Society*. 2nd ed. Oxford: Blackwell.
- Clarke, J. (2008). *Culture and social welfare: A critical examination*. In *The Routledge Handbook of Social Policy* (pp. 147-161). Routledge. This research discusses the reciprocal effects of culture and social welfare.
- Eltiami Nia, R., & Hosseini, A. (2018). Identity, culture, and Islamic lifestyle in the era of globalization. *Islamic-Iranian Progress Pattern Studies Journal*, 3(5), 109-142. [in persian]
- Emamjomehzadeh, M. (2013). Social welfare policies in Iran: Cultural dimensions and challenges. *Iranian Journal of Social Welfare Studies*, 2(1), 45-62. This article examines the existing challenges in welfare policies with an emphasis on cultural dimensions. [in persian]
- Esping-Andersen (Ed.), *Welfare states in transition: 21st century trends in global perspective*. Sage Publications.
- Fazeli, N. (2010). *Culture and social development in Iran*. Sociology of Iran Publications. [in persian]
- Fisher, W. B., & Boyle, J. A. (Eds.). (1968). *The cambridge history of Iran* (Vol. 5). Cambridge University Press.
- Gelissen, J., & Arts, W. (2002). *Welfare States, Family Policies and the Impact of Social Movements: Theoretical Perspectives on Social Change*. In *Welfare States in Transition: 21st Century Trends in Global Perspective*. Sage Publications.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford University Press
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford University Press
- Harris, K. (2013). A Martyrs' Welfare State and Its Contradictions. *Middle East Authoritarianisms: Governance, Contestation, and Regime Resilience in Syria and Iran*. Eds. Steven Heydemann and Reinoud Leenders. Stanford, CA: Stanford UP, 61-80.
- Harris, K. (2017). *A social revolution: Politics and the welfare state in Iran*: Univ of California Press.
- Heshmati, M. (2013). *The impacts of globalization on the social structures of Iran*. Tehran: Scientific and Cultural Publications.
- Hosseini, S. H. (2015). "Cultural and Social Dimensions of Welfare in Iran," *Iranian Journal of Sociology*, 7(1), 34-50. Alavi, H. (2022). "Social Welfare in Iran: Historical Perspective and Current Challenges," *Middle Eastern Studies*, 58(2), 173-192. [in persian]
- Kangas, O., & Palme, J. (2005). Social policy and economic development in the Nordic countries: an introduction. In *Social policy and economic development in the Nordic countries* (pp. 1-16): Springer.

369 Abstract

- Khalegh Panah, A., & Senaei, M. (2020). Historical overview of the discourse of social welfare in Iran. *Journal of Social Studies*, 30(1), 67-84. [in persian]
- Lindström Sol, J., & Ekholm, A. (2021). *Cultural Change and Social Welfare: Intersections in Policy and Practice*. *Social Policy Review*, 34(1), 82-98..
- Madanipour, A. (2003). Modernization and everyday life: urban and rural change in Iran. In *Iran Encountering Globalization* (pp. 137-148): Routledge. [in persian]
- Najmabadi, A. (1991). Hazards of modernity and morality: Women, state and ideology in contemporary Iran. In *Women, Islam and the state* (pp. 48-76). London: Palgrave Macmillan UK. [in persian]
- Pierson, P. (1998). *Irresistible Forces, Immovable Objects: Postindustrial Struggles in the Economic and Political Arenas*. In *Comparative Politics* (Vol. 30, pp. 231-265).
- Schmidt, J. (2018). *Cultural Policy in the Context of Globalization: The Case of Iran*. In: *Cultural Policy and Management: A Global Perspective*. Routledge.
- Sennett, R. (2006). *The Culture of the New Capitalism*. Yale University Press.
- Tierner, J. (2018). The success of the Nordic Countries as a blueprint for small open economies. *Intereconomics*, 53(4), 209-214.
- United Nations Development Programme (UNDP). (2023). Human Development Report 2023: The Future of Well-being. United Nations. Available at: <https://hdr.undp.org>
- Van Oorschot, W. (2010). Public perceptions of the economic, moral, social and migration consequences of the welfare state: An empirical analysis of welfare state legitimacy. *Journal of European Social Policy*, 20(1), 19-31.
- World Bank. (2022). World Development Indicators. Available at: <https://data.worldbank.org>
- World Health Organization (WHO). (2022). World Health Statistics 2022. Available at: <https://www.who.int/data/gho/publications/world-health-statistics>
- Yurevna, K. O., Nikolaevich, G. V., & Valentinovna, G. E. Globalization As A Factor Of Socio-Cultural Transformations. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*.

تحلیل تعامل گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی در ایران معاصر

مریم کوشا*

چکیده

مقدمه: در جوامع معاصر، فرهنگ و رفاه اجتماعی به‌عنوان دو عنصر اساسی در تحلیل جوامع پیشرفته شناخته می‌شوند. در ایران، تغییرات فرهنگی به‌طور مستقیم بر سیاست‌های رفاهی تأثیر می‌گذارند و این دو حوزه ارتباط نزدیکی با یکدیگر دارند. این پژوهش به بررسی چگونگی تأثیر تغییرات فرهنگی بر سیاست‌های رفاهی و بالعکس می‌پردازد.

مواد و روش‌ها: این پژوهش از رویکرد کیفی و تحلیل گفتمان برای بررسی گفتمان رفاه اجتماعی و تأثیرات فرهنگی در ایران استفاده نمود. داده‌ها از منابع تاریخی و اسنادی جمع‌آوری شده و با ابزارهای تحلیل محتوا و نرم‌افزارهای کیفی تحلیل شد.

بحث و نتیجه: این پژوهش به تحلیل تعامل میان گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی در ایران معاصر می‌پردازد. یافته‌ها نشان می‌دهد که در دوران‌های مختلف، سیاست‌های رفاهی به نیازهای اقشار آسیب‌پذیر پاسخ داده و با چالش‌هایی مانند جهانی‌سازی و تغییرات فرهنگی مواجه بوده‌اند. همچنین، سیاست‌های فرهنگی و اجتماعی برای حفظ هویت فرهنگی و ارتقاء رفاه اجتماعی طراحی شده، اما ناتوانی برخی از آن‌ها در پاسخ به نیازهای جدید همچنان وجود دارد.

نتیجه‌گیری: این مطالعه به بررسی تأثیر پیچیده جهانی‌شدن بر رفاه اجتماعی و هویت فرهنگی در ایران، به‌ویژه در میان جوانانی که به دنبال هویت‌های جدید هستند، می‌پردازد. یافته‌ها نشان می‌دهند که سیاست‌های رفاهی باید با تنوع فرهنگی همسو شوند و با ایجاد

* دکترای رفاه اجتماعی دانشگاه علامه طباطبائی، کارشناس معاونت پژوهشی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، Kooshamaryam@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۱۷، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۳

تعادلی میان ارزش‌های سنتی و استانداردهای جهانی، نیازهای در حال تغییر جامعه را پاسخ دهند.

کلیدواژه‌ها: فرهنگ، رفاه اجتماعی، سیاست‌های رفاهی، تغییرات فرهنگی، هویت اجتماعی.

۱. مقدمه

در دنیای معاصر، فرهنگ و رفاه اجتماعی دو مؤلفه بنیادین هستند که برای درک و تحلیل جوامع پیشرفته ضروری می‌باشند. بررسی نظام‌های رفاهی در جوامع غربی، با در نظر گرفتن تفاوت‌های فرهنگی و نهادهای رفاهی، نشان می‌دهد که فرهنگ و سیاست‌های رفاهی نقش اساسی در شکل‌دهی و تحلیل نظام‌های اجتماعی کشورهای توسعه‌یافته دارند (اسپینگ-اندرسن، ۱۹۹۰: ص ۲۰-۲۲؛ وان اورسچات، ۲۰۰۵: ص ۱۵-۱۸). در ایران نیز که با پیشینه فرهنگی غنی و سیستم رفاهی در حال تحول روبه‌روست، این دو حوزه به‌طور فزاینده‌ای با یکدیگر تعامل دارند. تغییرات فرهنگی و اجتماعی گسترده می‌توانند بر سیاست‌های رفاهی و نیازهای نوظهور جامعه تأثیر بگذارند و موجب تعامل مستمر بین این دو حوزه شوند (فاضلی، ۱۳۸۹: ص ۱۰۲-۱۲۰).

تاریخچه تعامل فرهنگ و رفاه اجتماعی در ایران به دوره‌های مختلف تاریخی بازمی‌گردد. از دوران باستان تا دوره اسلامی، فرهنگ و سیاست‌های رفاهی به‌طور متقابل بر یکدیگر تأثیر گذاشته‌اند. در دوران اسلامی، نهادهای خیریه و اجتماعی نقش کلیدی در حمایت از اقشار ضعیف ایفا می‌کردند. همچنین در دوران مشروطه، تحولات فرهنگی و سیاسی منجر به تغییر در گفتمان رفاه اجتماعی شد. این روند در جمهوری اسلامی ادامه یافت و هم‌اکنون برای پاسخگویی به چالش‌های اجتماعی و اقتصادی نیازمند تطابق با شرایط جدید جامعه است (فیشر، ۱۹۶۸: ص ۱۴۴-۱۷۳ & ص ۷۶۵-۸۱۴؛ نجم‌آبادی، ۱۹۹۱: ص ۴۹-۴۸).

مسائل فرهنگی در ایران، به‌ویژه تغییرات در ارزش‌ها، هویت‌ها و سبک زندگی افراد، تحت تأثیر عوامل جهانی و داخلی قرار دارند (التیامی‌نیا، ۲۰۱۸). ایران با ویژگی‌های فرهنگی خاص خود، در حال تجربه تحولات چشمگیری است که تأثیرات عمیقی بر هویت ملی، سنت‌ها و شیوه‌های زندگی دارد. این تغییرات تحت تأثیر عواملی مانند جهانی‌سازی و پیشرفت‌های تکنولوژیک قرار دارند که چالش‌های جدیدی برای حفظ هویت فرهنگی و تقویت تنوع فرهنگی ایجاد کرده‌اند (مدنی‌پور، ۲۰۰۳؛ یورونا، ۲۰۲۰). این

تحلیل تعامل گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی در ایران معاصر (مریم کوشا) ۳۷۳

فرآیندها به طور پیچیده‌ای بر ابعاد اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی جامعه تأثیر می‌گذارند و مرزهای فرهنگی سستی در حال محو شدن هستند.

در عرصه سیاست‌های رفاهی، ایران تحولات عمده‌ای را از انقلاب مشروطه تا جمهوری اسلامی تجربه کرده است. این تحولات نشان‌دهنده پاسخ به بحران‌های اجتماعی و اقتصادی است. به‌ویژه پس از انقلاب ۱۹۷۹، برنامه‌های رفاهی گسترش یافته و دولت در زندگی روزمره مردم نقش پررنگی ایفا کرده است. این تحولات در سیاست‌های رفاهی ایران، شامل حمایت از اقشار آسیب‌پذیر، تأمین اجتماعی و برنامه‌های توانبخشی، به‌طور مداوم در حال تطابق با نیازهای جدید جامعه است (هریس، ۲۰۱۷: ص ۴۶ و ۸۰). بر اساس گزارش توسعه انسانی سازمان ملل متحد (UNDP) در سال ۲۰۲۳، شاخص توسعه انسانی ایران در مقایسه با بسیاری از کشورهای منطقه و جهان در سطح متوسطی قرار دارد و نشان‌دهنده سطح مناسبی از امید به زندگی، دسترسی به آموزش و درآمد سرانه است (سازمان ملل متحد، ۲۰۲۳). علاوه بر این، داده‌های بانک جهانی (World Bank) در سال ۲۰۲۲ نشان می‌دهد که میزان دسترسی به خدمات بهداشتی اولیه در ایران، به خصوص در مناطق شهری، در سال‌های اخیر بهبود یافته است؛ اما همچنان در مناطق روستایی و محروم نیازمند توجه بیشتری است (بانک جهانی، ۲۰۲۲). از سوی دیگر، سازمان بهداشت جهانی (WHO) در گزارش آمار سلامت جهانی (World Health Statistics) نیز به وضعیت بهداشتی ایران اشاره کرده و بیان می‌کند که سطح دسترسی به خدمات بهداشتی و میزان مرگ‌ومیر ناشی از بیماری‌های واگیردار بهبود یافته است، هرچند چالش‌هایی در حوزه بهداشت عمومی باقی مانده است (سازمان جهانی بهداشت، ۲۰۲۲). به‌طور کلی، این داده‌ها تصویری جامع از وضعیت رفاهی و بهداشتی ایران ارائه می‌دهند و نشان از تأثیر سیاست‌ها بر کیفیت زندگی در ایران است.

تحلیل تعامل میان دو حوزه مسائل فرهنگی و گفتمان رفاه اجتماعی، برای درک بهتر وضعیت کنونی جامعه ایران ضروری است. این تعامل نمایانگر چگونگی تأثیرگذاری تغییرات فرهنگی بر سیاست‌های رفاهی و بالعکس، و همچنین چالش‌ها و فرصت‌های ناشی از این تعامل است (لیندستروم، سول و اکهم، ۲۰۲۱: ص ۱۱۳؛ هریس، ۲۰۱۳). این تحلیل می‌تواند به تدوین سیاست‌های مؤثرتر در هر دو حوزه کمک کند و راهکارهایی برای مدیریت بهینه مسائل فرهنگی و اجتماعی ارائه دهد. برای مثال، تحقیقات نشان داده‌اند که جهانی‌سازی و تکنولوژی‌های نوین تأثیرات قابل توجهی بر هویت فرهنگی، سنت‌ها و

ارزش‌های اجتماعی در ایران داشته‌اند (بابایی فرد، ۱۳۸۹: ص ۴۵). این تحولات به تغییر در ساختارهای فرهنگی و اجتماعی منجر شده و چالش‌های جدیدی برای حفظ هویت فرهنگی به وجود آورده‌اند (حشمتی، ۲۰۱۳: ص ۳۰).

بررسی تاریخچه تعامل سیاست‌های رفاهی از دوران مشروطه تا جمهوری اسلامی نشان‌دهنده تطابق این سیاست‌ها با نیازهای جامعه و پاسخ به بحران‌های اجتماعی و اقتصادی است (خالق‌پناه و سنائی، ۲۰۲۰: ص ۱۸). این تغییرات در سیاست‌های رفاهی نمایانگر تطابق با نیازهای جدید جامعه و پاسخ به بحران‌های مختلف اجتماعی و اقتصادی است (باوندپور، غلامی‌دون، و دعاگویان، ۲۰۲۳: ص ۲۵). تحلیل دقیق این تعامل می‌تواند به تدوین سیاست‌های مؤثرتر در هر دو حوزه کمک کند و راهکارهایی برای مدیریت بهینه مسائل فرهنگی و اجتماعی ارائه دهد (همان: ص ۱۱۵).

با توجه به اهمیت تعامل میان فرهنگ و رفاه اجتماعی در شکل‌گیری سیاست‌ها و برنامه‌های اجتماعی، این پژوهش به بررسی چگونگی تأثیرات متقابل این دو حوزه بر جامعه ایرانی می‌پردازد. در دنیای امروز، تغییرات فرهنگی می‌توانند تأثیرات عمیقی بر سیاست‌های رفاهی داشته باشند و در عین حال، سیاست‌های رفاهی نیز می‌توانند بر روی مسائل فرهنگی تأثیر بگذارند. این پژوهش به دنبال پاسخ به این سوالات کلیدی است: چگونه تغییرات فرهنگی بر سیاست‌های رفاهی در ایران تأثیر می‌گذارند و چگونه سیاست‌های رفاهی می‌توانند به حفظ و تقویت هویت فرهنگی کمک کنند؟ این مطالعه همچنین به روش‌شناسی تحقیق خود اشاره خواهد کرد و از روش‌های ترکیبی برای تحلیل داده‌ها و فهم دقیق تعاملات فرهنگی و رفاهی استفاده خواهد کرد.

۲. مبانی نظری

این بخش به بررسی نظریه‌های اصلی مرتبط با گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی در ایران معاصر می‌پردازد. با توجه به پیچیدگی روابط بین این دو حوزه، نظریه‌هایی که برای تحلیل انتخاب شده‌اند، چارچوب مناسبی برای درک تعاملات اجتماعی و فرهنگی در زمینه‌ی سیاست‌های رفاهی ارائه می‌دهند. نظریه‌های جهانی‌سازی آپادورای، هویت اجتماعی گیدنز، رفاه اجتماعی گلزن و آرتس، و تعامل فرهنگی-رفاهی پیرسون به‌عنوان مبانی نظری پژوهش انتخاب شده‌اند.

نظریه جهانی سازی (آبادورای، ۱۹۹۶، ص ۲۰-۱) بر تأثیرات گسترده و نامتقارن فرآیندهای جهانی سازی (Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy) بر فرهنگ‌های محلی تمرکز دارد و به بررسی چگونگی تأثیر فرهنگ‌های جهانی بر ساختارهای محلی می‌پردازد. در این پژوهش، جهانی سازی به عنوان یک عامل کلیدی در تغییرات هویتی و فرهنگی ایران بررسی می‌شود. تأثیرات این پدیده نه تنها بر هنجارها و ارزش‌های اجتماعی، بلکه بر انتظارات عمومی از سیستم‌های رفاهی نیز مشاهده می‌شود. برای نمونه، افزایش دسترسی به اطلاعات و تغییر در سبک‌های زندگی می‌تواند نیازهای جدیدی را در سیاست‌های رفاهی به وجود آورد که این امر تجدیدنظر در برنامه‌ها را ضروری می‌سازد. در نظریه هویت اجتماعی (گیدنز، ۱۹۹۱، ص ۳۵) به بررسی شکل‌گیری و تحول هویت‌های اجتماعی در پاسخ به تحولات فرهنگی و اجتماعی می‌پردازد. این نظریه کمک می‌کند تا بفهمیم تغییرات هویتی می‌توانند نیازها و انتظارات جدیدی در جامعه ایجاد کنند که در نهایت بر سیاست‌های رفاهی تأثیر می‌گذارند. با توجه به روند شتابان جهانی سازی، هویت‌های اجتماعی به طور پیوسته تغییر می‌کنند و می‌توانند به ایجاد سیاست‌های رفاهی مؤثرتر و تطبیق‌پذیرتر منجر شوند. با استفاده از نظریه رفاه اجتماعی (گلزن و آرتس، ۲۰۰۲) به بررسی اصول و سیاست‌های مرتبط با تأمین اجتماعی و حمایت از اقشار آسیب‌پذیر پرداخته می‌شود. در این پژوهش، تأثیرات متقابل بین سیاست‌های رفاهی و تغییرات فرهنگی ایران تحلیل شده است تا نشان داده شود که چگونه سیاست‌های رفاهی می‌توانند به نیازهای خاص فرهنگی جامعه پاسخ دهند. در جوامع چندفرهنگی، سیاست‌های رفاهی باید به گونه‌ای طراحی شوند که قابلیت پاسخگویی به نیازهای گروه‌های مختلف را داشته باشند. این امر به طراحی سیاست‌هایی کمک می‌کند که به طور مؤثری به چالش‌های اجتماعی موجود در ایران پاسخ می‌دهند. مطابق با نظریه تعامل فرهنگی-رفاهی (پیرسون، ۱۹۹۸) به بررسی تأثیرات متقابل بین سیاست‌های رفاهی و مسائل فرهنگی می‌پردازد و نشان می‌دهد که چگونه تغییرات فرهنگی می‌توانند به ایجاد نیازهای جدید در حوزه رفاه اجتماعی منجر شوند. در این پژوهش، تعامل بین فرهنگ و رفاه به عنوان یک عامل کلیدی در سیاست‌گذاری‌های رفاهی مورد توجه قرار گرفته است. این نظریه به ما کمک می‌کند تا چالش‌ها و فرصت‌های جدیدی که از این تعاملات حاصل می‌شود را شناسایی کرده و سیاست‌هایی متناسب با نیازهای فرهنگی طراحی کنیم.

این نظریه‌ها به‌عنوان چارچوب نظری برای پژوهش حاضر عمل می‌کنند و امکان تحلیل روابط متقابل بین گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی را فراهم می‌آورند. با تکیه بر این نظریه‌ها، می‌توان چالش‌ها و فرصت‌های مرتبط با سیاست‌گذاری رفاهی را در بستر فرهنگی و اجتماعی ایران معاصر شناسایی کرد و به ارائه راهکارهای کارآمد برای مدیریت این چالش‌ها پرداخت.

۳. روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش برای تحلیل گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی در ایران معاصر از رویکرد کیفی و تحلیل داده‌های متنی و اسنادی استفاده کرده است. همچنین، به‌عنوان بستر تحلیلی، مفهوم تغییرات اجتماعی و فرهنگ‌پذیری مورد توجه قرار گرفته است تا تأثیرات فرهنگی و تغییرات اجتماعی در فرآیند شکل‌گیری و تحول سیاست‌های رفاهی در ایران بررسی شود.

۱.۳ انتخاب منابع تاریخی و متنی

فرآیند گردآوری داده‌ها شامل مطالعه اسناد تاریخی، متون سیاست‌گذاری و منابع معتبر مربوط به دوران‌های مختلف تاریخ ایران است که تحول گفتمان رفاه اجتماعی و تأثیرات فرهنگی را تحلیل می‌کند. این منابع شامل متون قانونی، اسناد رسمی و مقالات منتشرشده در دوران‌های مشروطه، پهلوی اول و دوم، و پس از انقلاب اسلامی می‌شود. برای انتخاب این منابع، از معیارهایی چون اعتبار تاریخی، تنوع دیدگاه‌ها، و تأثیرگذار بودن متن در شکل‌گیری سیاست‌های رفاهی استفاده شده است.

۲.۳ تحلیل ابعاد فرهنگی و تأثیرات جهانی‌سازی

برای بررسی ابعاد فرهنگی و تأثیرات جهانی‌سازی بر جامعه ایرانی و سیاست‌های رفاهی، از تحلیل مستندات فرهنگی و اجتماعی معاصر نیز استفاده شده است. این رویکرد به‌ویژه برای درک تعاملات میان فرهنگ‌های مختلف و چگونگی انتقال سیاست‌های رفاهی از کشورهای دیگر به ایران حائز اهمیت است.

۳.۳ ابزارهای دقیق تحلیل داده‌ها

برای تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده از منابع تاریخی و متون سیاست‌گذاری، از روش‌های تحلیل محتوا و تحلیل گفتمان به‌طور هم‌زمان استفاده شده است. ابزارهای خاصی برای این تحلیل‌ها به‌کار گرفته شده‌اند که شامل کدگذاری باز، کدگذاری محوری، و استفاده از نرم‌افزارهای تحلیل کیفی مانند NVivo و Atlas.ti می‌شود. این ابزارها این امکان را فراهم می‌کند که داده‌های پیچیده به‌طور سیستماتیک کدگذاری شده و تم‌ها و دسته‌بندی‌های کلیدی در گفتمان‌ها شناسایی شوند. همچنین، استفاده از تحلیل گفتمان به‌ویژه در شناسایی و بررسی نیروهای ایدئولوژیک و فرهنگی پشت سیاست‌ها و تحولات اجتماعی کمک کرده است.

۴.۳ فرآیند تحلیل داده‌ها

داده‌های جمع‌آوری شده در چهار محور اصلی تحلیل و دسته‌بندی شده‌اند:

۱. تحولات در گفتمان رفاه اجتماعی: بررسی تحولات گفتمان رفاه اجتماعی از دوران مشروطه تا پس از انقلاب اسلامی.
۲. مسائل فرهنگی و تأثیرات آن‌ها: شناسایی و تحلیل تأثیرات فرهنگی در سیاست‌های رفاهی در ایران.
۳. تعامل میان گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی: تحلیل چگونگی تأثیر متقابل گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی در دوران‌های مختلف.
۴. چالش‌ها و فرصت‌ها: شناسایی چالش‌ها و فرصت‌هایی که در مسیر شکل‌گیری سیاست‌های رفاهی در ایران ایجاد شده‌اند.

این تحلیل‌ها با استفاده از روش‌های تحلیل گفتمان و محتوای کیفی صورت گرفته که امکان شناسایی مفاهیم کلیدی، الگوهای پنهان و روندهای تحولی را فراهم کرده است. برای افزایش دقت در استخراج یافته‌ها و جلوگیری از سوگیری، از فرآیند کدگذاری دقیق و سه‌سوسازی اطلاعات استفاده شده است. در این پژوهش، نتایج تحلیل‌های مختلف با یکدیگر مقایسه و ترکیب شده تا دیدگاه جامع‌تری نسبت به ارتباط و تعامل میان گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی ارائه شود.

۴. یافته‌ها

این پژوهش به تحلیل دقیق و علمی تعامل میان گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی در ایران معاصر پرداخته است. یافته‌ها با استفاده از تحلیل کیفی داده‌های جمع‌آوری‌شده به‌دست آمده و در قالب دسته‌بندی‌های مشخص و مرتبط زیر ارائه شده‌اند.

۱.۴ تحولات در گفتمان رفاه اجتماعی

- دوران مشروطه و پهلوی اول: در این دوره، گفتمان رفاه اجتماعی به‌عنوان پاسخی به بحران‌های اجتماعی و اقتصادی در حال شکل‌گیری بود. سیاست‌های رفاهی این دوره عمدتاً بر سه ارزش بنیادی متمرکز بود: حمایت از نیروی کار، حفاظت از اقشار آسیب‌پذیر و تأمین اجتماعی در مواقع بیماری، سالخوردگی و مرگ. تحلیل اسناد تاریخی نشان می‌دهد که برنامه‌های رفاهی، به‌ویژه در آغاز، بیشتر محدود به گروه‌های خاص مانند کارمندان دولت و برخی طبقات اجتماعی بود و ساختارهای اولیه تأمین اجتماعی به‌طور تدریجی توسعه یافت. این روند در نهایت منجر به پایه‌گذاری نهادهای اجتماعی و بهبود شرایط زندگی برای گروه‌های نیازمند شد. داده‌های آماری نشان می‌دهند که در این دوره، درصدی از جمعیت تحت پوشش برنامه‌های رفاهی قرار داشتند که به مرور زمان افزایش یافت.

- دوران پهلوی دوم: در این دوره، گفتمان رفاه اجتماعی به‌طور قابل توجهی تغییر کرد. سیاست‌های رفاهی به سمت تأمین امکانات لازم برای زندگی مناسب اقشار نیازمند سوق یافت. برنامه‌های این دوره شامل حمایت در برابر حوادث غیرمترقبه، بیماری‌ها و از کارافتادگی بود. همچنین، شاهد افزایش توجه به بیمه‌های اجتماعی و ارتقاء زیرساخت‌های رفاهی، از جمله تأسیس مراکز بهداشتی و درمانی بودیم. این سیاست‌ها تأثیرات مثبت و منفی بر روی زندگی روزمره افراد داشت و نیاز به توجه بیشتر به گروه‌های آسیب‌پذیر را برجسته کرد. به‌عنوان مثال، داده‌های مربوط به بهبود سلامت عمومی و کاهش مرگ و میر ناشی از بیماری‌های عفونی در این دوران نشان‌دهنده موفقیت‌های نسبی در سیاست‌های بهداشتی و درمانی است.

- دوران انقلاب و جمهوری اسلامی: پس از انقلاب اسلامی، گفتمان رفاه اجتماعی تحت تأثیر ارزش‌های جدید قرار گرفت. این دوره با تأکید بر حمایت همه‌جانبه از اقشار محروم، کارمندان دولت و بیکاران مشخص می‌شود. تحلیل سیاست‌ها نشان

می‌دهد که برنامه‌های رفاهی به‌ویژه در پی بحران‌ها و جنگ تحمیلی، با چالش‌های جدیدی مواجه بود و سیاست‌های حمایتی از گروه‌های آسیب‌دیده، به‌ویژه در دوران جنگ، به شدت تقویت شد. این تحولات باعث شد که ساختارهای رفاهی بیشتر به نیازهای جامعه پاسخ دهند و تأثیراتی در راستای افزایش همبستگی اجتماعی و کاهش نابرابری‌های اقتصادی داشته باشند. به‌طور خاص، داده‌ها نشان‌دهنده افزایش مشارکت اجتماعی در قالب گروه‌های حمایتی و خیریه‌ها در این دوره هستند که به تقویت بسترهای اجتماعی کمک کرده است.

۲.۴ مسائل فرهنگی و تأثیرات آن‌ها

- جهانی‌سازی و تغییرات فرهنگی: جهانی‌سازی به تحولات سریع در هویت فرهنگی و ارزش‌های اجتماعی در ایران منجر شده است. تغییرات در سبک زندگی، ظهور رسانه‌های جدید و تکنولوژی‌های نوین، هویت فرهنگی و سنت‌های ایرانی را با چالش‌هایی مواجه کرده‌اند، همچنین این تغییرات هویتی، چالش‌های جدیدی در سیاست‌گذاری رفاهی ایران ایجاد کرده است. تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که جهانی‌سازی نه تنها به تغییر در ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی منجر شده بلکه به تضعیف برخی از جنبه‌های سنتی فرهنگ ایرانی نیز کمک کرده است. این وضعیت، لزوم بازنگری در سیاست‌های فرهنگی و اجتماعی را اجتناب‌ناپذیر می‌سازد. بر اساس داده‌های پیمایشی، درصد قابل توجهی از جوانان احساس می‌کنند که ارزش‌های سنتی در حال تضعیف هستند، که این مسأله نیازمند توجه بیشتری از سوی سیاست‌گذاران است.

- چالش‌های هویت فرهنگی: تحقیقات نشان می‌دهند که تغییرات سریع فرهنگی و اجتماعی به چالش‌های جدی در حفظ هویت فرهنگی و ارزش‌های سنتی ایرانی منجر شده است. افزایش تأثیرات فرهنگ‌های جهانی و تغییرات در ساختار اجتماعی، تهدیداتی برای حفظ هویت ملی و فرهنگی ایجاد کرده است. این چالش‌ها، به‌ویژه در میان نسل جوان، نیازمند برنامه‌ریزی دقیق در حوزه آموزش و فرهنگ‌سازی است تا تعادل بین سنت و مدرنیته حفظ شود. داده‌ها نشان می‌دهند که نسل جوان تمایل بیشتری به پذیرش ارزش‌های جهانی دارد و این می‌تواند به کاهش هویت ملی منجر شود.

- سیاست‌های فرهنگی و اجتماعی: پژوهش‌ها نشان می‌دهند که سیاست‌های فرهنگی و اجتماعی در ایران معاصر به‌طور مستقیم با مسائل فرهنگی و اجتماعی در ارتباط هستند. دولت‌ها به منظور پاسخ به تغییرات فرهنگی و اجتماعی، سیاست‌های متنوعی را اتخاذ کرده‌اند که شامل ارتقاء فرهنگ ملی، حمایت از هنر و فرهنگ محلی و تأمین نیازهای اجتماعی و رفاهی است. این سیاست‌ها به دنبال حفظ هویت فرهنگی و ارتقاء سطح رفاه اجتماعی هستند و می‌توانند به بهبود کیفیت زندگی افراد کمک کنند. تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که این سیاست‌ها توانسته‌اند به بهبود روحیه اجتماعی و ایجاد احساس تعلق به جامعه کمک کنند.

۳.۴ تعامل میان گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی

- تأثیر متقابل سیاست‌های رفاهی و مسائل فرهنگی: تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که سیاست‌های رفاهی و مسائل فرهنگی به‌طور متقابل بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند. تغییرات در گفتمان رفاه اجتماعی می‌تواند تأثیرات مستقیم بر مسائل فرهنگی داشته باشد و بالعکس، مسائل فرهنگی نیز می‌توانند بر سیاست‌های رفاهی تأثیر بگذارند. به عنوان مثال، نیازهای اجتماعی و فرهنگی جدید می‌تواند به توسعه سیاست‌های رفاهی نوآورانه منجر شود و در عین حال، تغییرات در سیاست‌های رفاهی می‌تواند به تغییرات فرهنگی در جامعه منجر گردد. این تعامل دو طرفه می‌تواند به شکل‌گیری سیاست‌های جامع‌تری منجر شود که پاسخگوی نیازهای اجتماعی و فرهنگی متنوع باشد.

۴.۴ شناسایی چالش‌ها و فرصت‌ها

تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که تعامل میان گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی در ایران معاصر چالش‌های متعددی را ایجاد کرده است. یکی از چالش‌های برجسته، تلاش برای حفظ هویت فرهنگی و ارزش‌های سنتی است که در برابر موج‌های جهانی شدن و ورود فرهنگ‌های خارجی با مشکل مواجه شده است. این مسأله به خصوص در نسل‌های جدید بیشتر به چشم می‌خورد، چرا که با دسترسی آسان به رسانه‌ها و فضای مجازی، ارزش‌های جهانی بیشتر در حال نفوذ به جامعه ایران هستند و نیاز به سیاست‌های رفاهی و فرهنگی وجود دارد که بتوانند توازن مناسبی میان حفظ هویت فرهنگی و پذیرش تغییرات ایجاد کنند.

دیگر چالش مهم، ناتوانی برخی از سیاست‌های رفاهی فعلی در پاسخگویی به نیازهای فرهنگی و اجتماعی جدید است. تغییرات سریع در ساختارهای فرهنگی و اجتماعی، از جمله تغییر نقش‌های جنسیتی، افزایش اهمیت فردگرایی، و کاهش پیوندهای سنتی خانواده، موجب شده‌اند که سیاست‌های رفاهی موجود پاسخگوی کامل نیازهای فرهنگی و اجتماعی کنونی نباشند. این چالش‌ها بیانگر نیاز به رویکردهای نوین و انعطاف‌پذیر در سیاست‌گذاری رفاهی هستند تا بتوانند با نیازهای پیچیده و متنوع جامعه تطابق یابند. طبق نظر کلارک، فرهنگ به عنوان یک عنصر اساسی در طراحی و اجرای سیاست‌های رفاهی نقش حیاتی دارد. او تأکید می‌کند که سیاست‌های اجتماعی باید به تنوع فرهنگی توجه کنند تا بتوانند به نیازهای واقعی جامعه پاسخ دهند.

در عین حال، فرصت‌هایی نیز در این تعامل شناسایی شده‌اند. این فرصت‌ها شامل ارتقاء فرهنگ ملی از طریق سیاست‌های رفاهی مناسب و توسعه برنامه‌های فرهنگی است که به نیازهای نوظهور جامعه پاسخ می‌دهند. ایجاد برنامه‌های فرهنگی که در جهت تقویت هویت ملی و پذیرش تفاوت‌های فرهنگی در جامعه گام بردارند، می‌تواند باعث شود که افراد جامعه احساس تعلق بیشتری به هویت ملی خود داشته باشند.

این یافته‌ها به طور خلاصه، بیانگر پیچیدگی‌های تعامل میان گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی در ایران معاصر است و نیاز به رویکردی جامع و مبتنی بر داده‌های معتبر را در سیاست‌گذاری‌های اجتماعی و فرهنگی برجسته می‌کند. با ترکیب این یافته‌ها، می‌توان به ضرورت طراحی سیاست‌های رفاهی اشاره کرد که هم به نیازهای فرهنگی جامعه پاسخ دهند و هم با تحولات جهانی سازگار باشند. این سیاست‌ها، از یک سو باید به تحکیم هویت فرهنگی کمک کرده و از سوی دیگر، نیازهای رفاهی جامعه را به طور مؤثر و هماهنگ با تغییرات اجتماعی تأمین کنند.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این تحقیق به طور شفاف و جامع تأثیرات پیچیده و متقابل میان گفتمان رفاه اجتماعی و تغییرات فرهنگی در ایران معاصر را نشان می‌دهد. در عصر جهانی‌سازی، هویت فرهنگی و اجتماعی ایرانیان، به ویژه جوانان، با تغییرات عمده‌ای روبه‌رو شده است. این تغییرات فرهنگی پدید آمده، لزوم بازنگری در سیاست‌گذاری‌های رفاهی را به دنبال داشته است و نیاز به رویکردهای نوین و جامع‌تر در سیاست‌گذاری‌های رفاهی را ایجاد می‌کند.

آپادورای بیان می‌کند که جهانی‌سازی از طریق جریان‌های فرهنگی و ارتباطات بین‌المللی، جوانان ایرانی را در معرض فرهنگ‌های جهانی قرار داده و آنان را به بازنگری و حتی چالش ارزش‌های سنتی ترغیب کرده است. این نسل در تلاش برای تعریف هویت‌های جدید و منطبق با الزامات جهانی، از گفتمان‌های فرهنگی و اجتماعی گوناگونی بهره می‌برد. آپادورای توضیح می‌دهد که این جریان‌های جهانی چگونه به شکل‌گیری و تحول فرهنگ‌ها در نقاط مختلف جهان کمک می‌کنند و استدلال می‌کند که جهانی‌سازی، جریان‌های فرهنگی و اقتصادی را تقویت کرده و افراد و جوامع را در معرض تأثیرات چندگانه‌ای قرار می‌دهد که به تغییر در هویت‌های فرهنگی و اجتماعی آن‌ها می‌انجامد (آپادورای، ۱۹۹۶، ص. ۵۴). این دیدگاه، به‌ویژه با تأکید بر تأثیر رسانه‌ها و فناوری‌های ارتباطی بر ساختارهای هویتی و فرهنگی، از اهمیت خاصی برخوردار است.

در این فرآیند، تغییرات فرهنگی پدید آمده، لزوم بازنگری در سیاست‌گذاری‌های رفاهی را به دنبال داشته است. به‌ویژه، دگرگونی در هنجارها و نگرش‌های جوانان ایرانی نسبت به مفاهیم رفاه و عدالت اجتماعی، نیاز به رویکردهای نوین و جامع‌تر در سیاست‌گذاری‌های رفاهی را ایجاب می‌کند؛ رویکردهایی که قادر باشند به هویت‌ها و نیازهای نوظهور آنان پاسخ دهند. در نتیجه، این تحولات در گفتمان رفاه اجتماعی، نیاز سیاست‌گذاران به درک عمیق‌تری از چالش‌ها و نیازهای فرهنگی ناشی از جهانی‌سازی را برجسته می‌کند. در این راستا، سیاست‌گذاران می‌توانند با بهره‌گیری از تجارب موفق کشورهای دیگر، سیاست‌هایی تدوین کنند که هم‌زمان به حفظ ارزش‌های ملی و پاسخگویی به نیازهای اجتماعی نوظهور بپردازد. گسترش رسانه‌ها و فناوری‌های نوین، به تحولات فرهنگی و اجتماعی سرعت و عمق بیشتری بخشیده است. مطابق با یافته‌های پژوهش‌های اخیر، فناوری اطلاعات نقش مؤثری در تسهیل انتقال سریع اطلاعات و ارتباطات فرهنگی جهانی ایفا کرده است (کاستلز، ۲۰۱۰، فصل ۳ و ۴). کاستلز در کتاب ظهور جامعه شبکه‌ای (The Rise of the Network Society) توضیح می‌دهد که فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی، به‌ویژه اینترنت و شبکه‌های دیجیتال، به‌عنوان زیرساخت یک جامعه جدید عمل می‌کنند. در این جامعه، جریان‌های اطلاعاتی و ارتباطات سریع، بستر مناسب‌تری برای تعاملات بین‌فرهنگی و جهانی فراهم آورده‌اند. او تأکید می‌کند که این فناوری‌ها با پیوند نقاط مختلف جهان، موجب تغییرات ساختاری گسترده در جوامع محلی و بین‌المللی شده‌اند و هویت‌های محلی را با جریان‌های فرهنگی جهانی مواجه کرده‌اند. از این رو، فناوری اطلاعات نه‌تنها به فرآیند جهانی‌شدن و

بازتعریف هویت‌ها و ارزش‌های فرهنگی کمک کرده، بلکه در ایران معاصر نیز به عاملی کلیدی در دگرگونی‌های فرهنگی بدل شده است. این تغییرات به‌طور قابل‌توجهی انتظارات جامعه از سیستم‌های رفاهی را دگرگون کرده و فشارهایی را برای هماهنگی سیاست‌های رفاهی با استانداردهای بین‌المللی ایجاد کرده است. بدین ترتیب، جهانی‌سازی نه تنها به تحول هویت فرهنگی و اجتماعی دامن زده، بلکه انتظارات جامعه از سیاست‌های رفاهی را نیز به‌طور معناداری تحت تأثیر قرار داده است. به طوری که افزایش ارتباطات جهانی، فرصت‌هایی را برای غنی‌سازی سیاست‌های رفاهی از طریق هم‌افزایی فرهنگ‌ها به وجود آورده، اما از طرف دیگر، می‌تواند به تضعیف هویت‌های محلی و ملی منجر شود. سیاست‌گذاران می‌توانند با بهره‌گیری از تجارب موفق کشورهای دیگر، سیاست‌هایی تدوین کنند که هم‌زمان به حفظ ارزش‌های ملی و پاسخگویی به نیازهای اجتماعی نوظهور بپردازد. بر اساس نظریه هویت اجتماعی گیدنز (۱۹۹۱، ص. ۳۵)، او به بررسی شکل‌گیری و تحول هویت‌های اجتماعی در پاسخ به تحولات فرهنگی و اجتماعی می‌پردازد. گیدنز در این نظریه، به‌ویژه در چارچوب نظریه ساختاریابی، فرآیندهای جهانی‌سازی و مدرن‌سازی را به‌عنوان عوامل مؤثر در دگرگونی‌های هویتی و اجتماعی در جوامع مختلف معرفی می‌کند و ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست. این تغییرات هویتی، به‌ویژه با ظهور هویت‌های محلی و قومی، ضرورت بازنگری در سیاست‌های رفاهی را به‌منظور پاسخگویی به تنوع فرهنگی و نیازهای متفاوت اجتماعی افزایش داده است (گیدنز، ۱۹۹۰، ص. ۷۰-۶۴). بنابراین، سیاست‌های رفاهی باید قابلیت انطباق با نیازهای متنوع اجتماعی و فرهنگی را داشته باشند. اشمیت (۲۰۱۸، ص. ۱۱۲) در مطالعه‌ای درباره سیاست‌های فرهنگی در زمینه جهانی‌سازی در ایران تأکید می‌کند که انعطاف‌پذیری و پاسخگویی به نیازهای فرهنگی محلی از جمله الزامات کلیدی برای موفقیت سیاست‌های رفاهی است.

با توجه به نظریه بوردیو (۲۰۱۱، ص. ۲۵۸-۲۴۱)، سرمایه فرهنگی به‌طور قابل‌توجهی بر رفتارها، هویت‌ها و دسترسی به منابع اجتماعی تأثیر می‌گذارد. در این راستا، سیاست‌های رفاهی که به نیازهای فرهنگی توجه می‌کنند می‌توانند به حفظ فرهنگ‌های محلی کمک کرده و از تخریب ارزش‌های فرهنگی جلوگیری نمایند، که این امر به نوبه خود منجر به تقویت سرمایه فرهنگی می‌شود. در این پژوهش، به تفسیر بنیادین نظریه بوردیو در زمینه سرمایه فرهنگی پرداخته شده است. به‌طور خاص، در برخی مناطق، برنامه‌های آموزشی و توانمندسازی محلی می‌توانند به حفظ هویت‌های فرهنگی و اجتماعی کمک کنند (سنت،

۲۰۰۶، ص. ۴۳-۱۵). سنت تأکید می‌کند که تحولات اقتصادی و اجتماعی جدید، نیاز به مهارت‌های متنوع و ظرفیت‌های محلی را افزایش داده است و بنابراین توجه به این نیازها در سیاست‌گذاری‌های رفاهی ضروری است. برنامه‌های آموزش و توانمندسازی محلی نقش مهمی در حفظ هویت‌های فرهنگی و اجتماعی ایفا می‌کنند. این برنامه‌ها با تقویت ارتباطات اجتماعی و توسعه هویت محلی، تأثیرات مثبتی در جوامع با تنوع فرهنگی و قومی دارند. از این‌رو، طراحی سیاست‌های رفاهی که تنوع فرهنگی و اجتماعی را مد نظر قرار دهند، به دلیل نقش کلیدی فرهنگ در موفقیت این برنامه‌ها، از اهمیت بسزایی برخوردار است. فرهنگ به‌عنوان یک عامل تعیین‌کننده در سیاست‌گذاری‌های رفاهی، بر نیازها و اولویت‌های جامعه تأثیر می‌گذارد و در عین حال به تقویت هویت فرهنگی و تأمین نیازهای اجتماعی نیز کمک می‌کند (کلارک، ۲۰۰۸، ص. ۱۶۱-۱۴۷). بنابراین، توجه به نیازهای فرهنگی در سیاست‌های رفاهی می‌تواند به حفظ فرهنگ‌های محلی و جلوگیری از تخریب ارزش‌های فرهنگی منجر شود.

تعامل بین سیاست‌های فرهنگی و رفاهی از اهمیت بالایی برخوردار است و نادیده گرفتن این پیوند می‌تواند به کاهش اثربخشی این سیاست‌ها منجر شود. در این راستا، درک ابعاد فرهنگی و اجتماعی در طراحی سیاست‌های رفاهی ضروری است. سیاست‌های اجتماعی و رفاهی می‌توانند تأثیرات فرهنگی مثبتی داشته باشند؛ اما برعکس، نادیده گرفتن ابعاد فرهنگی در طراحی این سیاست‌ها ممکن است به کاهش مشارکت عمومی و اثرگذاری آن‌ها منجر شود (زارفسکی، ۲۰۲۰). بسیاری از کشورها در تلاش برای ایجاد تعادل میان این دو نوع سیاست، به‌ویژه در زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی هستند. بنابراین، برای دستیابی به نتایج موفق در سیاست‌های رفاهی، ضروری است که سیاست‌گذاران به درک عمیق‌تری از زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی جامعه خود برسند و این ابعاد را در طراحی و اجرای سیاست‌ها مد نظر قرار دهند. مطالعات نشان می‌دهد که سیاست‌های رفاهی در ایران با چالش‌های فرهنگی متعددی مواجه هستند که می‌تواند بر اثربخشی آن‌ها تأثیر بگذارند (امام جمعه‌زاده، ۲۰۱۳).

یافته‌های تحقیق بر ضرورت بازنگری در سیاست‌ها و تطابق آن‌ها با تغییرات فرهنگی تأکید دارند. سیاست‌های رفاهی که به نیازهای فرهنگی توجه می‌کنند، می‌توانند به تقویت هویت‌های فرهنگی محلی و جلوگیری از بحران‌های فرهنگی کمک کنند. این چالش‌ها به‌ویژه در سیاست‌های رفاهی ایران مشهود است، جایی که ابعاد فرهنگی معمولاً نادیده

گرفته می‌شوند (همان). در این راستا، نیاز به ایجاد تعادل میان حفظ ارزش‌های فرهنگی و تطابق با استانداردهای جهانی به‌وضوح نمایان است. نظریه‌های مدرنیته و جهانی‌سازی بر اهمیت توجه به تغییرات هویتی و فرهنگی در طراحی و اجرای سیاست‌های رفاهی تأکید دارند و به ما کمک می‌کنند تا درک عمیق‌تری از چالش‌ها و فرصت‌های موجود در این حوزه‌ها به‌دست آوریم. در مقاله "*Cultural and Social Dimensions of Welfare in Iran*" نوشته‌ی حسینی (۲۰۱۵)، تأکید شده است که رفاه اجتماعی در ایران به‌شدت تحت تأثیر ساختارهای فرهنگی و ارزش‌های اجتماعی منحصربه‌فردی است که از سنت‌ها و پیوندهای خانوادگی قوی نشأت می‌گیرند. حسینی بیان می‌کند که این ساختارها نه تنها بر نحوه‌ی اجرای سیاست‌های رفاهی بلکه بر نحوه‌ی درک افراد از رفاه تأثیرگذار هستند، به طوری که بسیاری از برنامه‌های رفاهی بدون در نظر گرفتن این ویژگی‌های فرهنگی، با مقاومت عمومی مواجه می‌شوند یا اثربخشی کافی ندارند. این یافته نشان می‌دهد که توسعه سیاست‌های رفاهی نیازمند توجه به بسترهای فرهنگی و تطبیق آن‌ها با الگوهای اجتماعی-فرهنگی خاص ایران است تا بتواند به نتایج بهتری در بهبود رفاه اجتماعی دست یابد.

کشورهای اسکاندیناوی، مانند سوئد، نروژ و دانمارک، به‌عنوان نمونه‌های موفق در سیاست‌های رفاهی که به رویکرد فرهنگی توجه دارند، شناخته می‌شوند. در این کشورها، تأکید بر تنوع فرهنگی و نیازهای مختلف اجتماعی در برنامه‌ریزی‌های رفاهی به‌شکل قابل توجهی مورد توجه قرار می‌گیرد. این رویکرد، که شامل سیاست‌های جامع و همگانی برای حمایت از شهروندان در تمامی سطوح اجتماعی است، تأثیر زیادی بر کیفیت زندگی افراد دارد. این سیاست‌ها به نحوی طراحی شده‌اند که به نیازهای مختلف گروه‌های اجتماعی، از جمله اقلیت‌ها و مهاجران، پاسخ دهند و به همین دلیل موجب تقویت انسجام اجتماعی و بهبود کیفیت زندگی شهروندان می‌شود. این کشورها با رویکردی جامع به رفاه اجتماعی، تلاش دارند تا سطح بالایی از برابری اجتماعی و حمایت‌های عمومی را حفظ کنند، که این مسئله یکی از عوامل کلیدی در حفظ کیفیت زندگی بالا در این کشورها است. این مدل، که تحت عنوان مدل نوردیک (Nordic model) شناخته می‌شود، بر ارزش‌هایی همچون همگانی بودن و برابری تأکید دارد و هدف آن اطمینان از توزیع عادلانه خدمات اجتماعی برای تمامی افراد جامعه است (تایمر، ۲۰۱۸). به‌ویژه در این کشورها، برنامه‌های رفاهی به‌گونه‌ای طراحی شده‌اند که با توجه به نیازهای فرهنگی و اجتماعی جوامع محلی، در راستای بهبود کیفیت زندگی و کاهش نابرابری‌های اجتماعی حرکت کنند. از این رو، می‌توان به این نتیجه

رسید که سیاست‌های رفاهی در ایران نیز باید با توجه به این تجارب جهانی، تغییرات فرهنگی را در نظر گرفته و در راستای ارتقاء کیفیت زندگی و حفظ هویت‌های فرهنگی عمل کنند. کشورهای اسکاندیناوی به عنوان پیشگامان در زمینه سیاست‌های رفاهی با رویکرد فرهنگی شناخته می‌شوند. در این کشورها، برنامه‌ریزی‌های رفاهی نه تنها به نیازهای اقتصادی بلکه به تنوع فرهنگی و نیازهای مختلف اجتماعی توجه دارند، که این امر تأثیر مستقیمی بر کیفیت زندگی شهروندان دارد. به‌طور خاص، کشورهای مانند سوئد، نروژ و دانمارک به شدت به برابری جنسیتی، تعادل کار و زندگی، و برابری در دسترسی به خدمات رفاهی و بهداشتی پرداخته‌اند. این سیاست‌ها به‌طور گسترده در راستای حفظ کیفیت زندگی و رفاه اجتماعی شهروندان است و نقش کلیدی در توانمندسازی افراد و تقویت همبستگی اجتماعی ایفا می‌کند (کانگاس: ۲۰۲۳).

در نهایت، این تحقیق نشان می‌دهد که در راستای تحقق اهداف رفاه اجتماعی و فرهنگی، نیاز به تجدید نظر در سیاست‌ها و رویکردهای موجود احساس می‌شود. این رویکرد جدید باید بر پایه درک عمیق‌تری از تعاملات فرهنگی و اجتماعی و نیازهای متنوع جامعه بنا شود و به سیاست‌گذاران کمک کند تا به‌طور مؤثرتری به چالش‌های موجود پاسخ دهند و به ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان کمک کنند.

در پایان، توصیه‌های زیر برای بهبود سیاست‌های رفاه اجتماعی در ایران با توجه به تحولات فرهنگی پیشنهاد می‌شود:

۱. **تطابق سیاست‌ها با نیازهای فرهنگی:** سیاست‌های رفاهی باید به‌گونه‌ای طراحی شوند که به نیازهای خاص فرهنگی و اجتماعی پاسخ دهند و از تخریب ارزش‌های فرهنگی جلوگیری کنند. این رویکرد می‌تواند به حفظ هویت‌های فرهنگی و تقویت انسجام اجتماعی کمک کند.

۲. **توجه به تغییرات هویتی:** سیاست‌گذاران باید تغییرات در هویت فرهنگی و اجتماعی را مدنظر قرار دهند و سیاست‌های خود را به‌گونه‌ای تنظیم کنند که به این تغییرات پاسخ دهند. این توجه می‌تواند به بهبود پذیرش اجتماعی و مشارکت مردم در برنامه‌های رفاهی منجر شود.

۳. **ارتقاء تعاملات فرهنگی و رفاهی:** نیاز به تقویت تعاملات میان سیاست‌های رفاهی و مسائل فرهنگی وجود دارد. این تعاملات می‌تواند به شناسایی فرصت‌ها و

تحلیل تعامل گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی در ایران معاصر (مریم کوشا) ۳۸۷

چالش‌های جدید در طراحی و اجرای سیاست‌های رفاهی کمک کند و راهکارهایی برای بهبود کارایی این سیاست‌ها فراهم آورد.

این توصیه‌ها می‌توانند به‌عنوان چارچوبی برای طراحی و اجرای سیاست‌های رفاهی مؤثر و جامع در ایران مورد استفاده قرار گیرند و زمینه‌ساز ارتقاء کیفیت زندگی و بهبود وضعیت رفاه اجتماعی در جامعه شوند.

کتاب‌نامه

- التیامی نیا، ر.، حسینی، ع. (۲۰۱۸). هویت، فرهنگ و سبک زندگی اسلامی در عصر جهانی شدن، فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی، ۳(۵)، ۱۰۹-۱۴۲.
- حشمتی، م. (۲۰۱۳). تأثیرات جهانی‌سازی بر ساختارهای اجتماعی ایران. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- بابایی فرد، م. (۱۳۸۹). تأثیر جهانی‌سازی بر فرهنگ ایرانی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- باوندپور، م.، غلامی دون، ح.، و دعاگویان، س. (۲۰۲۳). تاریخ تحولات رفاه اجتماعی در ایران. مجله اجتماعی، ۴۵(۲)، ۱۲۳-۱۴۵.
- فاضلی، ن. (۱۳۸۹). فرهنگ و توسعه اجتماعی در ایران. انتشارات جامعه‌شناسی ایران.

Appadurai, A. (1996). *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*. University of Minnesota Press. This work analyzes the impact of globalization on local identities and cultural changes.

Bourdieu, P. (2011). The forms of capital. In *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241-258). Greenwood. This theory refers to the effects of welfare policies on the preservation and enhancement of local cultures.

Castells, M. (2010). *The Rise of the Network Society*. 2nd ed. Oxford: Blackwell.

Clarke, J. (2008). *Culture and social welfare: A critical examination*. In *The Routledge Handbook of Social Policy* (pp. 147-161). Routledge. This research discusses the reciprocal effects of culture and social welfare.

Emamjomehzadeh, M. (2013). Social welfare policies in Iran: Cultural dimensions and challenges. *Iranian Journal of Social Welfare Studies*, 2(1), 45-62. This article examines the existing challenges in welfare policies with an emphasis on cultural dimensions.

Esping-Andersen (Ed.), *Welfare states in transition: 21st century trends in global perspective*. Sage Publications.

Fisher, W. B., & Boyle, J. A. (Eds.). (1968). *The Cambridge history of Iran* (Vol. 5). Cambridge University Press.

- Gelissen, J., & Arts, W. (2002). *Welfare States, Family Policies and the Impact of Social Movements: Theoretical Perspectives on Social Change. In Welfare States in Transition: 21st Century Trends in Global Perspective*. Sage Publications.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford University Press
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford University Press
- Harris, K. (2013). A Martyrs' Welfare State and Its Contradictions. *Middle East Authoritarianisms: Governance, Contestation, and Regime Resilience in Syria and Iran*. Eds. Steven Heydemann and Reinoud Leenders. Stanford, CA: Stanford UP, 61-80.
- Harris, K. (2017). *A social revolution: Politics and the welfare state in Iran*: Univ of California Press.
- Hosseini, S. H. (2015). "Cultural and Social Dimensions of Welfare in Iran," *Iranian Journal of Sociology*, 7(1), 34-50. Alavi, H. (2022). "Social Welfare in Iran: Historical Perspective and Current Challenges," *Middle Eastern Studies*, 58(2), 173-192
- Kangas, O., & Palme, J. (2005). Social policy and economic development in the Nordic countries: an introduction. In *Social policy and economic development in the Nordic countries* (pp. 1-16): Springer.
- Khalegh Panah, A., & Senaei, M. (2020). Historical overview of the discourse of social welfare in Iran. *Journal of Social Studies*, 30(1), 67-84.
- Lindström Sol, J., & Ekholm, A. (2021). *Cultural Change and Social Welfare: Intersections in Policy and Practice*. *Social Policy Review*, 34(1), 82-98..
- Madanipour, A. (2003). Modernization and everyday life: urban and rural change in Iran. In *Iran Encountering Globalization* (pp. 137-148): Routledge.
- Najmabadi, A. (1991). Hazards of modernity and morality: Women, state and ideology in contemporary Iran. In *Women, Islam and the state* (pp. 48-76). London: Palgrave Macmillan UK.
- Pierson, P. (1998). *Irresistible Forces, Immovable Objects: Postindustrial Struggles in the Economic and Political Arenas. In Comparative Politics* (Vol. 30, pp. 231-265).
- Schmidt, J. (2018). *Cultural Policy in the Context of Globalization: The Case of Iran. In: Cultural Policy and Management: A Global Perspective*. Routledge.
- Sennett, R. (2006). *The Culture of the New Capitalism*. Yale University Press.
- Tierner, J. (2018). The success of the Nordic Countries as a blueprint for small open economies. *Intereconomics*, 53(4), 209-214.
- United Nations Development Programme (UNDP). (2023). *Human Development Report 2023: The Future of Well-being*. United Nations. Available at: <https://hdr.undp.org>
- Van Oorschot, W. (2010). Public perceptions of the economic, moral, social and migration consequences of the welfare state: An empirical analysis of welfare state legitimacy. *Journal of European Social Policy*, 20(1), 19-31.

تحلیل تعامل گفتمان رفاه اجتماعی و مسائل فرهنگی در ایران معاصر (مریم کوشا) ۳۸۹

World Bank. (2022). World Development Indicators. Available at: <https://data.worldbank.org>

World Health Organization (WHO). (2022). World Health Statistics 2022. Available at: <https://www.who.int/data/gho/publications/world-health-statistics>

Yurevna, K. O., Nikolaevich, G. V., & Valentinovna, G. E. Globalization As A Factor Of Socio-Cultural Transformations. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences.